

APLIKOVANIE AKRÍVIE A IKONÓMIE V CIRKEVNOM ŽIVOTE

Miroslav ŽUPINA

Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov,
Slovenská republika

Cirkevný život tak, ako je chápaný v rámci pravoslávnej tradície, je usmerňovaný dvoma princípmi alebo prístupmi: akríviou a ikonómiou. Akrívia predstavuje nekompromisné a presné dodržiavanie cirkevných kánonov, vychádza z prirodzenosti Cirkvi a jej kánonov, ktoré usmerňujú jej život. Ako hovorí P. Boumis, akrívia je „oficiálna, všeobecnými snemami schválená cirkevná tradícia, ktorá tvorí základ pravoslavia i „ortopraxie“, správnej a presnej viery i života... Je tiež prijatie, ochrana a uplatňovanie dogiem viery i pravidiel, poriadku a života.“¹ Jej zámerom je dodržiavanie jednoty a poriadku v cirkevnom živote a prostredníctvom nej formovanie, duchovné dozrievanie a zdokonaľovanie sa veriacich kresťanov, ktorí smerujú k spáse – zbožšteniu.²

Cirkev nie je ľudská ustanovizeň, už vôbec nie inštitúcia alebo organizácia, ale teandrické (bohoľudské) spoločenstvo. To znamená, že aj cirkevné kánony nepredstavujú konvenčné výtvary človeka, ale plody prítomnosti a pôsobenia Svätého Ducha. Veriaci, ako aj ich duchovní pastieri, sú povinní na základe akrívie presne a bez kompromisu dodržiavať cirkevné kánony. Akrívia predstavuje predpoklad a nevyhnutnú podmienku pre ochranu tradície Cirkvi a zachovanie jej jednoty. Bez dodržiavania a uplatňovania princípu akrívie by dochádzalo k ohrozeniu pravdy Cirkvi, čo by znamenalo aj hazardovanie so samotnou spásou jej členov. Jej veľkosť a ideál podčiarkuje napríklad aj Gregor Teológ, ktorý vo svojom liste Vasilovi Veľkému píše práve o ideáli pravdy bez akejkoľvek ikonómie.³

¹ BOUMIS, P. 1997. *Kanonické právo Pravoslávnej cirkvi*. 1. vydanie. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 1997. s. 45.

² Pozri JACOŠ, J. 2006. *Cirkevné právo*. 1. vydanie. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2006. s. 80.

³ Позри ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. 1862. Επιστολαί 58. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 37. Paris, 1862. s. 116.

Avšak na druhej strane platí, že nie vždy práve presné dodržiavanie cirkevných kánonov napomáha cieľu, ktorým je spása veriacich. Človek je slabý a jeho prispôsobenie sa Božej vôli je často kľukaté a komplikované až spôsobuje vážne problémy. Otázka, ktorá by v takom prípade mala byť položená, má znieť: Akým spôsobom je možné priviesť človeka ešte bližšie k Christu, a aký konkrétny skutok, či postoj ho privedie do ešte užšieho a intenzívnejšieho spoločenstva s Christom? Stále platí, že nie človek existuje kvôli kánonom, ale kánony existujú kvôli človeku. Kánony so svojou všeobecnosťou nemôžu priblížiť a vyriešiť jednotlivé problémy alebo osobitosti, ktoré si vyžadujú osobitú pozornosť a predovšetkým osobný prístup.⁴ Z tohto dôvodu G. Mantzaridis hovorí: „Tá istá objektívna situácia môže tak byť posudzovaná odlišnými spôsobmi, raz na základe akrívie a inokedy na základe ikonómie.“⁵

Požiadavka osobného prístupu a špecifickosti jednotlivých prípadov je tým naliehavejšia a intenzívnejšia, čím výraznejšie a dynamickejšie dochádza k zmenám v rámci spoločenských, politických, ekonomických, či sociálnych a kultúrnych aspektov života človeka. V takýchto prípadoch Cirkev bez toho, aby pošliapávala alebo prekrúcala ducha či podstatu kánonov, uplatňuje ikonómiu, teda aplikovanie kánonov odporúča realizovať na základe lásky, zhovievavosti a trpezlivosti,⁶ ale vždy so zámerom stáleho a pevného cieľa, ktorým je spása človeka. Aj P. Boumis dodáva, že keď „nekompromisné dodržiavanie a aplikovanie určitého pravidla v nejakom konkrétnom prípade prekáža uskutočneniu tohto cieľa, vtedy Cirkev skúma, či dočasné a logické „obídienie“ tohto pravidla prispeje k prospechu toho, kto hľadá cieľ. Ak je to naozaj tak, vtedy môžeme pripustiť výnimku.“⁷ Z povedaného vyplýva, a je to aj pochopiteľné, že pre dušpastierov Cirkvi ťažším problémom vo vzťahu k veriacim kresťanom nie je poznanie a vyžadovanie akrívie, ale aplikovanie

⁴ Starec Paisij v tejto súvislosti hovorí: „Duchovník musí hľadiť na každého človeka zvlášť a osobitne, a obdobne aj konať. Pre mňa duchovník, ktorý aplikuje kánony bez toho, aby každý prípad posudzoval jednotlivo a samostatne, je ten, kto pácha ťažký zločin.“ ΤΑΤΣΗ, Δ. (πρεσβ.) 1995. *Ο Γέροντας Παΐσιος*. Κόνιτσα : Σταμούλης, 1995. s. 142.

⁵ Pozri MANTZAPIΔΗ, Γ. 2009. *Χριστιανική Ηθική Ι*. 2. upravené vydanie. Θεσσαλονίκη : Π. Πουργαρά, 2009. s. 281.

⁶ Ako príklad uvádzame poučenie starca Paisija, ktorý hovorí: „Dôkazom pravosti duchovného stavu duchovníka je, že hoci je k sebe prísny, voči iným je veľmi zhovievavý a nepoužíva ako pravidlo kánony našej Cirkvi voči iným!“ CHRISTODOULOS SVĀTOHORSKÝ, (jeromonach). 1999. *Starec Paisij*. Prešov : Vydavateľstvo CUPER, 1999. s. 189. (Preložil J. Zozulák).

⁷ BOUMIS, P. 1997. *Kanonické právo Pravoslávnej cirkvi*. 1. vydanie. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 1997. s. 47.

ikonómie.⁸

Ikonómia znamená dočasné odklonenie sa od akrívie, ku ktorému dochádza z dôvodu pomoci osobitým a špecifickým potrebám veriacich v dôsledku ich slabostí.⁹ Ikonómia Cirkvi, ktorá je Anastázom Sinajským vymedzovaná ako „dobrovoľne veľká miera zhovievavosti, ktorá je uplatňovaná kvôli spáse“,¹⁰ predstavuje istým spôsobom rozšírenie Božej ikonómie do šírky ľudského života pod ťarchou životných problémov a „praktické aplikovanie“ Božieho zjavenia kvôli spáse a obnoveniu človeka i celého sveta. Ako poznamenáva Nikolaj Konštantinopolský, ikonómia je „napodobňovaním Božej filantropie, ktorá uchvacuje a oslobodzuje z papule revúceho leva (t. j. diabla) všetkých tých, ktorých chce zožrať a zničiť.“¹¹ Pastieri Cirkvi, ako Christovi služobníci a správcovia Božích tajomstiev,¹² ktorí prisluhujú v Božom diele spásy človeka, majú dbať a starať sa nielen o akríviu v živote veriacich kresťanov, ale aj o ich ikonómiu, čo sa od nich nevyhnutne vyžaduje zvlášť vtedy, ak sa veriaci nachádzajú pod tlakom špecifických okolností.¹³ Ako dodáva G. Florovsky, každý kňaz vo svojej cirkevnej obci (farnosti), a o to viac každý biskup a každá synoda biskupov, môžu a majú aplikovať ikonómiu, ktorá je chápaná ako dušpastierska výchova – pedagogika.¹⁴

Keď sa Ján Zlatoustý zamýšľal nad osobitou uvážlivosťou a rozvahou, ktorými by mal dušpastier disponovať, ak sa pri spovedi stretáva s rôznymi hriešnikmi, poznamenáva nasledujúce: „Epitímia nesmie byť primeraná len k veľkosti hriechov, ale je potrebné a vyžaduje sa, aby boli vzaté na zreteľ aj

⁸ Pozri ΜΑΝΤΖΑΠΙΔΗ, Γ. 2009. *Χριστιανική Ηθική Ι*. 2. upravené vydanie. Θεσσαλονίκη : Π. Πουρναρά, 2009. s. 282.

⁹ Pozri JACOŠ, J. 2006. *Cirkevné právo*. 1. vydanie. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2006. s. 83.

¹⁰ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ. 1865. Οδηγός. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 89. Paris, 1865. s. 77.

¹¹ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΟΥ. 1863. Επιστολαί 32. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 111. Paris, 1863. s. 213. Porovnaj s 1Pt 5, 8.

¹² Pozri 1Kor 4, 1.

¹³ Pozri ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ, Α. 1949. *Η οικονομία κατά το Κανονικόν Δίκαιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας*. 1. vydanie. Αθήναι : Αστήρ, 1949. s. 23.

¹⁴ Pozri FLOROVSKY, G. 1948. *Le Corps du Christ vivant : Une interprétation orthodoxe de l'Église Universelle*. In *La Sainte Eglise Universelle. Confrontation Oecumenique*. Neuchâtel-Paris, 1948. s. 9 – 57.

úmysly tých, ktorí hrešia.“¹⁵ Cyril Alexandrijský v jednom zo svojich listov píše: Podobne ako námorníci, ktorí keď sa blíži búrka a loď je v nebezpečenstve, zbavujú sa niektorých vecí, aby zachránili ostatné zvlášť potrebné a dôležité veci, aj my, keď nie je možné zachovávať akríviu, od niečoho upustíme alebo niečo presne nedodržíme, aby sme nestratili všetko.¹⁶ Veľmi často aj iní cirkevní Otcovia pri riešení mnohých otázok cirkevného života používajú a uplatňujú prístup ikonómie a neraz tak zdôrazňujú potrebu jej praktického používania. Avšak jedným dychom dodávajú, že princíp ikonómie sa v žiadnom prípade nesmie používať bez opodstatnenosti a automaticky, pričom veľký dôraz kladú na potrebu rozlišovania.¹⁷

Napriek „širokému praktickému aplikovaniu ikonómie v živote Cirkvi nebol formulovaný určitý kánon, ktorý by presne vymedzoval spôsob jej aplikovania a využívania. Je všeobecne prijatý postoj, že ikonómia sa vzťahuje k praktickým etickým otázkam kresťanského života.“¹⁸ Spôsob používania môže byť vymedzený len na základe tautológie,¹⁹ čo sa dá formulovať tak, že samotná ikonómia sa uplatňuje a realizuje „podľa ikonómie.“²⁰ To znamená, že ikonómia, ktorá je obvykle prezentovaná ako miernosť a zhovievavosť, má v jednom prípade podobu rigoróznosti, prísnosti a striktnosti, ak si to, samozrejme, situácia vyžaduje, a v inom prípade je plná ústretovosti a tolerantnosti. V tejto abstraktnosti, všeobecnosti a neurčitosti sa na jednej strane nachádza oprávnenosť ikonómie, ale na druhej strane aj riziko a nebezpečenstvo jej nesprávneho používania. Môže tiež hroziť, že ikonómia povedie k formálnosti, ľahostajnosti, či dnes „modernému“ relativizmu.²¹

¹⁵ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1862. Περί ιερωσύνης 2, 4. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 48. Paris, 1862. s. 635.

¹⁶ Ποιη ΚΥΡΙΑΛΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ. 1859. Επιστολαί 46. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 77. Paris, 1859. s. 320.

¹⁷ Ποιη ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΗ, Γ. 2009. *Χριστιανική Ηθική Ι*. 2. upravené vydanie. Θεσσαλονίκη : Π. Πουρναρά, 2009. s. 283 – 284.

¹⁸ ŽUPINA, M. 2010. Akrívia a ikonómia podľa Nikodíma Svätohorského. In *Nipsis*, roč. V, č. 9. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2010. s. 42.

¹⁹ Tautológia – v tradičnej logike ide o definíciu „v kruhu“, v ktorej to, čo sa definuje, iba inými slovami opakuje to, čo je obsiahnuté v tom, čo má byť definované; ide o dôkaz dokazovaným. Napríklad nejaký pojem sa definuje sám sebou alebo nejaký jav sa prehlasuje priamo alebo nepriamo za príčinu aj následok zároveň.

²⁰ ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ, Α. 1949. *Η οικονομία κατά το Κανονικόν Δίκαιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας*. 1. vydanie. Αθήναι : Αστήρ, 1949. s. 6.

²¹ Ποιη PRUŽINSKÝ, Š. 1998. *Byzantská teológia. I. História*. 1. vydanie. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 1998. s. 167.

Avšak predsa existuje aj určitá podmienka uplatňovania ikonómie, ktorá musí byť splnená. Tou podmienkou je zachovanie pravej viery – pravoslávia, teda ortodoxie. Povedané inými slovami, ikonómia sa nemôže vzťahovať k dogmatickému učeniu Cirkvi,²² nemôže sa uplatňovať tam, kde sa narúša originalita, autentickosť a pravdivosť viery, čo znamená, že nemôže byť menený, upravovaný alebo deformovaný jej obsah. Š. Pružinský dodáva: „Ikonómia môže byť používaná vždy vtedy, keď nedochádza k narušeniu právd viery. Inými slovami, ikonómia sa týka praktických implikácií kresťanskej viery, ale nikdy sa nesmie znížiť ku kompromisu vo vzťahu k pravde.“²³

Existujú aj určité prípady aplikovania ikonómie v oblasti dogiem, avšak nikdy sa takáto forma ikonómie netýka samotnej formulácie pravdy tej ktorej dogmy, ale predstavuje iba jej dočasné „stíšenie“. Ako príklad môžeme uviesť dielo Vasila Veľkého *O Svätom Duchu*, v ktorom sa vyhýbal používaniu vtedy problematického slova *ομοούσιος* vo vzťahu k Svätému Duchu.²⁴ V tejto súvislosti môžeme tiež spomenúť iný „známy“ príklad ikonómie, ktorý súvisí s otázkou akceptovania a uznávania krstu heretikov.²⁵

Princíp ikonómie je v pravosláví veľmi známy a „oblúbený“. Pravoslávna Cirkev bola a je Cirkvou ikonómie. Je to ľahko pochopiteľné, keď sa berie do úvahy, že pravoslávna tradícia vždy zdôrazňuje slobodu osoby a nesúhlasí a ani nepodporuje jej zotročenie všeobecným a neosobným pravidlám. Na rozdiel od nepravoslávnej (predovšetkým rímskokatolíckej) teológie, ktorá sa svojím silným právnym duchom dostala do extrémov a krajností kazuistiky, čím stála pri zrode modernej situačnej etiky,²⁶ pravoslávna teológia svojím empirickým a mystickým charakterom udržala rovnováhu medzi autoritou a osobnou slobodou. Osoba je vychovávaná a vedená kánonmi, avšak bez toho,

²² Pozri ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ, Α. 1949. *Η οικονομία κατά το Κανονικόν Δίκαιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας*. 1. vydanie. Αθήναι : Αστήρ, 1949. s. 21. Porovnaj s BOUMIS, P. 1997. *Kanonické právo Pravoslávnej cirkvi*. 1. vydanie. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 1997. s. 47, 55 a iné.

²³ PRUŽINSKÝ, Š. 1998. *Byzantská teológia. I. História*. 1. vydanie. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 1998. s. 166.

²⁴ Pozri ZOZULEAK, J. 2005. *Filozofia, teológia, jazyk*. 1. vydanie. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2005. s. 169.

²⁵ Pozri BOUMIS, P. 1997. *Kanonické právo Pravoslávnej cirkvi*. 1. vydanie. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 1997. s. 91 – 94.

²⁶ Pozri ΜΑΝΤΖΑΠΙΔΗ, Γ. 2009. *Χριστιανική Ηθική II*. 2. upravené vydanie. Θεσσαλονίκη : Π. Πουρναρά, 2009. s. 104 – 105.

aby bola nimi zotročená. Kánony majú napomáhať dospievaniu, zdokonaľovaniu osoby v skutočnej slobode a poznaní pravdy až „v dokonalého človeka.“²⁷

Napriek tomu v praxi často prevláda právnický duch, ktorý sťažuje a deformuje cirkevný život. V takomto prípade je však sloboda ducha ťaživo obmedzovaná a charizmatický život odumiera. Cirkev sa tak mení na synagógu a kresťanstvo na judaizmus. Práve z tohto dôvodu je potrebný osobný prístup ku každému človeku a samostatný prístup ku každému prípadu, ktorý by reflektoval všetky osobitosti a špecifiká. Podľa archimandritu Georgia (Kapsanisa), ktorý je predstaveným monastiera svätého Gregora na Svätej Hore Athos, „litera kánonov predstavuje stopu, znak stretnutia sa večného Ducha Cirkvi s (dočasnou) históriou. Zmena, ktorá bola tak počas histórie zaznamenaná, núti k obdobnému aplikovaniu litery kánonov... Preto snemy, ktoré hlásali nemennosť a nenovátorstvo kánonov predchádzajúcich snemov neváhali upraviť ich literu, aby sa z dušpastierskeho pohľadu stali kánony účinnejšie a efektívnejšie.“²⁸

Súhlas s ikonómiou je v podstate súhlasom so slobodou osoby; je uznaním jej jedinečného a neopakovateľného charakteru, ktorý prevyšuje akýkoľvek predurčený abstraktný neosobný princíp alebo autoritu. Avšak súčasne platí, že ikonómia v žiadnom prípade nevyvracia a ani nepopiera akríviu, podobne ako zhovievavosť neruší zákon. Skôr naopak, ikonómia potvrdzuje akríviu, pričom súčasne garantuje a upevňuje slobodu osoby tým, že rešpektuje jej dôstojnosť a preukazuje jej úctu. Skutočná pravda Cirkvi sa však nenachádza ani v akrívii, ani v ikonómii. Nachádza sa „nad nimi“, dá sa povedať, že tak akrívia, ako aj ikonómia pravde súčasne preukazujú patričnú službu. Z tohto dôvodu aj jej poznanie sa nerealizuje na báze intelektuálnych vedomostí, poznatkov a schopností človeka, ale je výsledkom, plodom osvietenia človeka Božou blahodafou.²⁹ Pravda Cirkvi je v konečnom dôsledku samotným

²⁷ Ef 4, 13.

²⁸ ΚΑΨΑΝΗ, Γ. (αρχιμ.) 1976. *Η ποιμαντική διακονία κατά τους ιερούς κανόνες*. Πειραιεύς : Αθως, 1976. s. 84.

²⁹ Pozri HIEROTHEOS VLACHOS, (metr.) 2006. *Pravoslavná spiritualita (stručné uvedení)*. 1. vyd. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2006. s. 53 – 54. Porovnaj s KOCHAN, P. 2010. Náčrt biblicko-patristického pohľadu na učenie o Božej blahodati. In *Pravoslávny teologický zborník*. (ed. P. Kormaník). Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2010, zv. XXXVI (21). s. 48 – 56.

Christom, ktorý nikdy neprestal byť absolútnou a dokonalou Osobou, od ktorej všetko pochádza a v ktorej sa aj všetko završuje.

Zoznam bibliografických odkazov

- ΑΛΙΒΙΖΑΤΟΥ, Α. 1949. *Η οικονομία κατά το Κανονικόν Δίκαιον της Ορθοδόξου Εκκλησίας*. 1. vydanie. Αθήναι : Αστήρ, 1949. 112 s.
- ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΣΙΝΑΪΤΟΥ. 1865. Οδηγός. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 89. Paris, 1865. s. 35 – 328.
- BOUMIS, P. 1997. *Kanonické právo Pravoslávnej cirkvi*. 1. vydanie. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 1997. 240 s. ISBN 80-88885-21-3. (Preložil G. Kountouris).
- FLOROVSKY, G. 1948. Le Corps du Christ vivant : Une interprétation orthodoxe de l'Église Universelle. In *La Sainte Eglise Universelle. Confrontation Oecumenique*. Neuchâtel-Paris, 1948. s. 9-57.
- ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ. 1862. Επιστολαί. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 37. Paris, 1862. s. 21 – 388.
- HIEROTHEOS VLACHOS, (metr.) 2006. *Pravoslavná spiritualita (stručné uvedení)*. 1. vyd. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2006. 120 s. ISBN 80-8068-465-0.
- ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. 1862. Περί ιερωσύνης. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 48. Paris, 1862. s. 623 – 692.
- JACOŠ, J. 2006. *Cirkevné právo*. 1. vydanie. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2006. 173 s. ISBN 80-8068-499-5.
- CHRISTODOULOS SVÄTOHORSKÝ, (jeromonach). 1999. *Starec Paisij*. Prešov : Vydavateľstvo CUPER, 1999. 291 s. ISBN 80-88890-04-7. (Preložil J. Zozuľak).
- ΚΑΨΑΝΗ, Γ. (αρχιμ.) 1976. *Η ποιμαντική διακονία κατά τους ιερούς κανόνες*. Πειραιεύς : Άθως, 1976. 201 s.
- KOCHAN, P. 2010. Náčrt biblicko-patristického pohľadu na učenie o Božej blahodati. In *Pravoslávny teologický zborník*. (ed. P. Kormaník). Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2010, zv. XXXVI (21). s. 48-56. ISBN 978-80-555-0202-1.
- ΚΥΡΙΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ. 1859. Επιστολαί. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 77. Paris, 1859. s. 9 – 390.

- MANTZAPIΔΗ, Γ. 2009. *Χριστιανική Ηθική Ι*. 2. upravené vydanie. Θεσσαλονίκη : Π. Πουρναρά, 2009. 286 s. ISBN 960-242-271-8.
- MANTZAPIΔΗ, Γ. 2009. *Χριστιανική Ηθική ΙΙ*. 2. upravené vydanie. Θεσσαλονίκη : Π. Πουρναρά, 2009. 750 s. ISBN 960-242-272-6.
- ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΟΥ. 1863. Επιστολαί. In MIGNE, J.-P. *Patrologia Graeca*. Τόμος 111. Paris, 1863. s. 27 – 392.
- PRUŽINSKÝ, Š. 1998. *Byzantská teológia. I. História*. 1. vydanie. Prešov : Pravoslávna bohoslovecká fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 1998. 249 s. ISBN 80-88885-57-4.
- ΤΑΤΣΗ, Δ. (πρεσβ.) 1995. *Ο Γέροντας Παΐσιος*. Κόνιτσα : Σταμούλης, 1995.
- ZOZULAK, J. 2005. *Filozofia, teológia, jazyk*. 1. vydanie. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, Pravoslávna bohoslovecká fakulta, 2005. 312 s. ISBN 80-8068-352-2.
- ŽUPINA, M. 2010. Ακρίβια a ikonómia podľa Nikodíμα Svätohorského. In *Nipsis*, roč. V, č. 9. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove, 2010. s. 41 – 50. ISSN 1337-0111.

APPLICATION OF AKRIVIA AND IKONOMIA IN THE LIFE OF THE CHURCH

Miroslav ŽUPINA, lecturer, Orthodox Theological Faculty, University of Presov in Presov, Masarykova 15, 080 01 Presov, Slovakia, miroslav.zupina@unipo.sk, 00421517724729

Abstract

This paper presents the theological view of the issue relating to the application of akrivia and ikonomia in the life of the Church. In the introduction, each of the above approaches to the man is characterized, whereas the common denominator and also the target of both principles is the salvation of man. In the practice of the Church and within the soul counselling service, it is not the knowledge and demanding the akrivia, but, on the contrary, the application of ikonomia, which is a more difficult issue, indeed. In the context of examining the application of ikonomia, it is being stated that it can not be applied to the dogmatic teaching of the Church, and that it can not be applied where the originality, authenticity and truth of faith would be violated. For this reason, a particular emphasis shall be put on the search for truth. The real truth of the Church, however, is neither in akrivia nor in ikonomia. The truth of the Church is ultimately identified with Christ Himself, who never ceased to be an absolute and perfect Person from whom everything comes, and in whom also everything is completed.

Key words

Canons, akrivia, ikonomia, dogma, truth, tradition, freedom, application